

Asia: VN/3229/2019

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi sotilaskurinpidosta ja rikostorjunnasta Puolustusvoimissa ja siihen liittyviksi laeiksi

1. Yleiset huomiot työryhmän ehdotuksesta hallituksen esitykseksi

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aliupseeriliitto ry on puolustusministeriön hallinnon alalla toimiva maanpuolustusaatteellinen ammattijärjestö ja JHL:n yhteisöjäsenliitto. Jäsenet toimivat maanpuolustuksen ja sotilaallisen kriisinhallinnan aloilla.

Aliupseeriliitto Ry on tutustunut hallituksen lakiluonnokseen. Luonnoksessa esitetyt toimivaltuuksien laajennukset ja keinovalikoiman lisääminen Puolustusvoimille on tärkeää. Puolustusvoimien tehtävien laajentaminen myös sotilasrikosten ennalta estämiseen ja paljastamiseen mahdollistaa maanpuolustusta vaarantavaan toimintaan tehokkaamman vaikuttamisen.

Lakiesityksessä on myös otettu esille uuden rekisterin käyttöönottoa. Uusien rekisterien sekä laajentuvien perusoikeisiin puuttuvien toimivaltuuksien saaminen edellyttää myös valvonnan tehostamista toimintaan liittyen. Lain säätäjän tulee harkita ovatko nykyiset valvontamekanismit riittävät Puolustusvoimien toiminnan seurantaan.

Aliupseeriliitto tunnistaa viranomaisresurssien tarkoituksenmukaisen käytön näkökulmasta järkevänä, että myös sotilasviranomaisilla on mahdollisuus itsenäisesti estää, paljastaa ja selvittää rikoksia. Pääesikunnan toimivaltuuksien laajentuminen sotilasrikosten osalta vaatii samanaikaisesti myös toiminnan valvonnan kehittämistä, sillä esityksen toteutuessa Pääesikunta olisi sama taho joka ohjaa, valvoo, kohdistaa toimenpiteet ja huolehtii esitutkinnasta.

Puolustusvoimien henkilöstöresurssien näkökulmasta lainsäädäntöön pitäisi lisätä muotoilu, joka mahdollistaa muun Puolustusvoimien virassa olevan henkilöstön (sotilaspoliisi virkamiehet) avustustehtävät mm. salaisten tiedonhankintakeinojen käytössä. Avustustehtävä tulisi mahdollistaa,

kuten on kirjattu ehdotukseen reserviläisten mahdollisuus avustaa viranomaista rikosten ennaltaehkäisemisessä ja paljastamisessa.

Lakiluonnoksessa annetaan Pääesikunnalle uusi tehtävä eikä vaadittavia resursseja pystytä tässä vaiheessa tarkasti määrittämään. Aliupseeriliitto ry esittää, että lainsäädännön valmistelussa mahdollistettaisiin myös Puolustusvoimien muun henkilöstön toimiminen Pääesikunnan toimivaltuuksien käyttäjänä heidän avustaessaan Pääesikunnan toimivaltaisia virkamiehiä sotilasrikosten selvittämisessä, estämisessä ja paljastamisessa. Kokonaisuudessa uusien tehtävien tehokas toteuttaminen vaatii lisä resurssointia myös henkilöstöön.

2. Pääesikunnan tehtävät rikostorjunnassa (1. lakiehdotuksen 11 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aliupseeriliitto näkee tärkeänä, että Puolustusvoimissa kyetään kouluttamaan itse tai hankkimaan Puolustusvoimien virkamiehille riittävää koulutusta uusien esitettävien toimivaltuuksien toteuttamiseen. Lakiehdotuksen uudet toimivaltuudet on tarkoitettu pääesikunnan rikostorjunnasta vastaavien virkamiesten käyttöön, mutta on tärkeää, että joukko-osastoissa palvelevia virkamiehiä kyetään käyttämään tehtävissä tukena.

3. Pääesikunnan toimivaltuudet rikostorjunnassa (1. lakiehdotuksen 12 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luvussa esitetään tehtäväksi tarkennuksia Pääesikunnan rikostorjuntatehtävissä palvelevien virkamiesten toimivaltuuksiin.

Lainsäädäntöön tulisi kirjata myös muiden Puolustusvoimien virkamiesten oikeuksista vastaaviin toimivaltuuksiin heidän toimiessaan Pääesikunnan rikostorjuntatehtävää suorittavan virkamiehen ohjauksessa ja johdossa.

4. Salaiset tiedonhankintakeinot Pääesikunnan rikostorjunnassa (1. lakiehdotuksen 13 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aliupseeriliitto näkee tärkeänä, että myös Puolustusvoimilla on käytössä keinovalikoimaa, jolla se pystyy tehokkaasti estämään ja paljastamaan mm. verkoissa tapahtuvaa sotilasrikoksiin liittyvää toimintaa.

5. Asevelvollisuuslain mukaisessa palveluksessa olevan reserviläisen tehtävät ja toimivaltuudet (1. lakiehdotuksen 14 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Luvussa reserviläisille ja asevelvollisille annettavat oikeudet ja tehtävät on kuvattu huomattavasti tarkemmin kuin Puolustusvoimien muiden virkamiesten vastaavat tehtävät ja oikeudet. Lain valmistelussa tulisi harkita, avataanko Puolustusvoimien muiden virkamiesten roolia ja tehtäviä tarkemmin kuin vain toteamalla; ”Muiden Puolustusvoimien virkamiesten käyttö tehtävissä rajoittuisi vain osallistumiseen ja toiminnan tulisi aina tapahtua pääesikunnan rikostorjunnasta vastaavan virkamiehen johdon ja valvonnan alaisena”.

6. Valvonta (1. lakiehdotuksen 15 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aliupseeriliitto haluaa kiinnittää lainsäätäjän huomion valvonnan toteuttamiseen sekä arvioimaan, onko tarvetta lisätä toiminnan valvontaan lisäelementtejä. Puolustusvoimien rikostorjunnan valvonta vastuu on jakautunut Puolustusvoimien johdon, asessorin sekä 86§ rikosten osalta tiedusteluosaston osastopäällikön kesken. Lakimuutosten ja toimivaltuuksien lisäämisen myötä olisi tarkennettava toiminnan kokoisvastuun seurannan lisäämistä myös Puolustusministeriön osalta.

7. Yhteistoiminta muiden viranomaisten kanssa (1. lakiehdotuksen 16 luku)

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Resurssien tehokkaan käytön ja riittävyyden näkökulmasta on hyvä, että esityksessä on myös huomioitu tarpeellinen virka-apu eri viranomaisten kesken sekä mahdollisuus toimia myös toisen viranomaisen tehtäväalueella omilla toimivaltuuksilla.

8. Muut huomiot 1. lakiehdotukseen

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Aliupseeriliitto ry haluaa kiinnittää lainsäätäjän huomion lainsäädännön muutosten ja toimivaltuuksien lisäämisen yhteydessä toiminnan valvontaan. Puolustusvoimat saa jatkossa entistä tehokkaammat ja myös tarpeelliset keinot sotilasrikosten estämiseen, paljastamiseen sekä selvittämiseen. Rikosprosessin ollessa kokonaisuutena Puolustusvoimien sisäisessä selvityksessä on tärkeää, että toiminnan laillisuutta ja tasapuolisuutta kyetään valvomaan tehokkaasti. Toiminnan objektiivisuus tulee varmistaa.

Lainsäätäjän tulisi myös tarkastella kokonaisuutena Puolustusvoimien turvallisuusorganisaation mahdollisuutta tukea pääesikuntaa sen tehtävissään. Esityksen perusteisessa on käytetty verrokkimaita, joissa useissa sotilaspoliisiorganisaatiolla on korostunut rooli sotilasrikosten estämisessä, paljastamisessa sekä selvittämisessä.

9. Lakiehdotukset 2 - 9

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

10. Muut mahdolliset huomiot

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Tomi Malkamäki
Pääluottamusmies